

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Νεοτουρκικό Κίνημα
- β. Ψυχρός Πόλεμος
- γ. Συμβούλιο της Ευρώπης

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να συνδυάσετε τα ονόματα των ηγετών με τα ονόματα των χωρών των οποίων ηγήθηκαν, αντιστοιχίζοντας κάθε φορά ένα γράμμα της πρώτης στήλης με έναν αριθμό της δεύτερης στήλης. (Περισσεύουν δύο ονόματα χωρών).

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
α. Ρίτσαρντ Νίξον	1. Κύπρος
β. Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ	2. Νότια Αφρική
γ. Μαχάτμα Γκάντι	3. Ινδία
δ. Νέλσον Μαντέλα	4. Μεγάλη Βρετανία
ε. Γλαύκος Κληρίδης	5. Ελλάδα
	6. ΗΠΑ
	7. Αίγυπτος

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να παρουσιάσετε:

α) Τους κατευθυντήριους στόχους των νικητριών δυνάμεων του Α' Παγκοσμίου Πολέμου στο Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (μονάδες 4) και

β) Το περιεχόμενο της συνθήκης των Βερσαλλιών (μονάδες 8).

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Ποια ήταν η γενικότερη σημασία:

α) Της επικράτησης των Ελλήνων στον ελληνοϊταλικό πόλεμο (μονάδες 7) και

β) Του ελληνογερμανικού πολέμου (μονάδες 6).

Μονάδες 13

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2013
ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στο κείμενο που σας δίνεται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τις ρυθμίσεις του Πρωτοκόλλου της Ανεξαρτησίας (22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830) σχετικά με την εθνική ανεξαρτησία, την εδαφική έκταση και τη μορφή του πολιτεύματος στο υπό ίδρυση Ελληνικό Κράτος.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

[Τὸ πρωτόκολλο τῆς 3ης Φεβρουαρίου 1830]

Στις 22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830, ἡ Διάσκεψη τοῦ Λονδίνου, ὕστερα ἀπὸ ἀγγλικὴ πρόταση, διακήρυξε τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸ ἄρθρο 1 τοῦ πρωτοκόλλου ποὺ ὑπογράφεται ἀπὸ τοὺς πληρεξουσίουσ τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας, Ἀμπερντην, Μονμορανσύ Λαβάλ καὶ Λίβεν. Τὸ ἄρθρο 1 τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3ης Φεβρουαρίου 1830 ὄριζε: «Ἡ Ἑλλὰς θέλει σχηματίσει ἓν Κράτος ἀνεξάρτητον, καὶ θέλει χαίρει ὅλα τὰ δίκαια, πολιτικά, διοικητικὰ καὶ ἐμπορικά, τὰ προσπεφυκότα¹ εἰς ἐντελῆ ἀνεξαρτησίαν». [...]

Τὸ ἄρθρο 2 τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3ης Φεβρουαρίου 1830 ὄριζε: «... Ἡ διοριστικὴ γραμμὴ τῶν συνόρων τῆς Ἑλλάδος, ἀρξαμένη ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀσπροποτάμου², θέλει ἀνατρέξει τὸν ποταμὸν αὐτὸν [...] καὶ θέλει καταλήξει εἰς τὸ ὄρος Ἀρτοτίνα, ἐξ οὗ θέλει ἀκολουθήσει τὴν [...] κορυφὴν τοῦ ὄρους Οἴτης, ἕως τὸν κόλπον τοῦ Ζητουνίου³. [...]

Ἡ συνοριακὴ γραμμὴ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3ης Φεβρουαρίου 1830 κρατᾷ ἐξω ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος μεγάλο τμήμα τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἰδιαίτερα τῆς δυτικῆς. [...]

Τὸ ἄρθρο 3 τοῦ πρωτοκόλλου ὄριζε: «Ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θέλει εἶναι μοναρχικὴ καὶ κληρονομικὴ κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας· θέλει ἐμπιστευθῆ εἰς ἓνα ἡγεμόνα, ὅστις [...] θέλει φέρει τὸν τίτλον Ἡγεμῶν Κυριαρχῆς τῆς Ἑλλάδος. [...]

Τὸ ἄρθρο 8 τοῦ πρωτοκόλλου ὄριζε: «Ἐκάστη τῶν τριῶν Αὐλῶν φυλάττει τὴν [...] ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐγγυᾶται περὶ τοῦ ὅλου τῶν προηγουμένων συμβιβασμῶν καὶ ἄρθρων. Αἱ περὶ ἐγγυήσεως πράξεις, ἐὰν γενῶσι, θέλουν συνταχθῆ χωριστά. [...]

Οἱ Δυνάμεις ἔβλεπαν στὸ πρωτόκολλο τὴν ὀριστικὴν διευθέτησιν ἐνοχλητικοῦ ζητήματος. Οἱ Ἕλληνες ἀντίθετα ἔβλεπαν σ' αὐτό, καὶ ἰδιαίτερα στὸ πρῶτο ἄρθρο του, ἀπλῶς τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἐλεύθερου

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2013

πολιτικοῦ βίου τοῦ Ἴθνους. Καὶ πραγματικά, μὲ τὸ πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου τῆς 3ης Φεβρουαρίου τοῦ 1830 τερματιζόταν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, ἀλλὰ καὶ ἄρχιζε νὰ ὑπάρχει ἐπίσημα στὴ διεθνή κοινωνία τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος. Ἔτσι πραγματοποιοῦνταν κρίσιμη καμπὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἴθνους, τομ. IB': Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση καὶ ἡ ἴδρυση τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους (1821-1832), Ἀθήνα: Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν Α.Ε., 22000, σσ. 536-537.

¹ Τὰ προσπεφυκότα, δηλ. αὐτὰ που αρμόζουν.

² του Ἀσπροποτάμου, δηλ. του Ἀχελῷου

³ του Ζητούνιου, δηλ. τῆς Λαμίας.

ΘΕΜΑΔ1

Αντλώντας στοιχεῖα ἀπὸ τα κείμενα που σας δίνονται καὶ με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, νὰ αναφερθεῖτε στὴν οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ συγκυρία, ὅπως αὐτὴ παρουσιάζεται στὴν Ἐυρώπη καὶ τις ΗΠΑ κατὰ τὴ δεκαετία 1920-1930.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Μαζικὴ κατανάλωση καὶ μαζικὴ ψυχαγωγία

Ἡ μαζικὴ κατανάλωση καὶ ἡ μαζικὴ παραγωγή ἀγαθῶν δημιούργησαν τὴν ευημερία τῆς δεκαετίας τοῦ '20 [...]. Περισσότεροι ἄνθρωποι μπορούσαν νὰ αγοράσουν αυτοκίνητο, μικρὲς ηλεκτρικὲς συσκευές, ὅπως ραδιόφωνα καὶ φωνογράφους, καθὼς καὶ ενδύματα ἀπὸ συνθετικὰ υφάσματα, τὴν κατασκευὴ τῶν ὁποίων ἔκαναν δυνατὴ τὰ επιτεύγματα τῆς χημείας. [...] Με τὴ σταδιακὴ επικράτηση τῆς οκτάωρης ἐργασίας, ὄλο καὶ περισσότερη προσοχὴ δινόταν στὸν ελεύθερο χρόνο ὡς μὴ θετικὴ πλέον πηγὴ ἀνθρώπινης ικανοποίησης γιὰ ὄλους καὶ ὄχι μόνο γιὰ τους πλουσίους. Τα παραθαλάσσια θέρετρα τῆς Ἐυρώπης ἄρχισαν νὰ γεμίζουν ἀπὸ παραθεριστὲς καθὼς ὄλο καὶ περισσότεροι ἄνθρωποι εἶχαν τὸν χρόνο καὶ τὰ μέσα νὰ ἀπολαμβάνουν τις διακοπὲς τους. Μὴ ἐκρηξὴ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὸ ποδόσφαιρο μετὰξὺ τῶν Ἐυρωπαίων μπορούσε νὰ συγκριθεῖ μόνο με τὴν παράλληλη ἀνάπτυξη τοῦ επαγγελματικοῦ μπέιζ-μπολ καὶ τοῦ ποδοσφαίρου στα κολέγια τῶν ΗΠΑ. Τεράστια στάδια ἄρχισαν νὰ χτίζονται σε ὄλη τὴν Ἐυρώπη.

F.W. Pethick Lawrence (ed.), The Trial of the Suffragette Leaders, στο: Noble et al., Western Civilization. The Continuing Experiment, τ. 2, London: Houghton Mifflin Co., 42005, σ. 898, στο:

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2013

Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα), Γ' Γενικού Λυκείου & Δ' Εσπερινού Λυκείου Γενικής Παιδείας, Αθήνα: ΙΤΥΕ Διόφαντος, 2013, σ. 98.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[Τα όρια της ευημερίας]

Η ευημερία έχει ωστόσο και τα όριά της. Πρώτα πρώτα δεν είναι καθόλου πανευρωπαϊκό φαινόμενο. Όσες χώρες αποζούν κατ' εξοχήν από τη γεωργία και την εξαγωγή αγροτικών προϊόντων υποφέρουν από τη συσσώρευση αποθεμάτων και την πτώση των τιμών που χαρακτηρίζουν αυτό τον τομέα. Η κεντρική και ανατολική Ευρώπη, απ' όπου αντλούσε προπολεμικά το υπόλοιπο τμήμα της ηπείρου το μισό των εισαγωγών του σε σιτάρι, έχει περιοριστεί στο 10% της αγοράς, εξαιτίας του αμερικανικού ανταγωνισμού. Ακόμη και στη Γαλλία, όπου η αγροτική παραγωγή προστατεύεται από υψηλούς τελωνειακούς δασμούς, οι αγρότες με δυσκολία συναγωνίζονται τα ξένα προϊόντα. Το ίδιο και στη Γερμανία, όπου οι αγρότες καταχρεώνονται και υποθηκεύουν τη γη τους (ανατολικά του Έλβα το ύψος των χρεών ξεπερνάει στα 1929 την αξία των κτημάτων σε ποσοστό 50 ως 100%).

S. Berstein και P. Milza, Ιστορία της Ευρώπης, τ.3: Διάσπαση και Ανοικοδόμηση της Ευρώπης, 1919 έως σήμερα, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1997, σ. 48.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2013
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

α. Σχολικό βιβλίο σελ. 66-67 «Εθνικό κίνημα των Οθωμανών Τούρκων που αναπτύχθηκε με μεγάλη καθυστέρηση και με στόχο να προληφθεί ο περαιτέρω ακρωτηριασμός της αυτοκρατορίας. Εκδηλώθηκε ως αντίδραση...των χριστιανών της χώρας»

β. Σχολικό βιβλίο σελ. 140 «Μετά το 1945 δημιουργήθηκαν...γνωστός ως Ψυχρός Πόλεμος»

γ. Σχολικό βιβλίο σελ. 154 «Τον Μάιο του 1949 ιδρύθηκε...των ανθρώπινων δικαιωμάτων»

ΘΕΜΑ Α2

α-6, β-7, γ-3, δ- 2, ε-1

ΘΕΜΑ Β1

α. Σχολικό βιβλίο σελ. 85 « Κατευθυντήριοι στόχοι...τις διάφορες εθνότητες»

β. Σχολικό βιβλίο σελ. 85 Η συνθήκη των Βερσαλλιών «Στη συνθήκη ειρήνης... προς τις δυνατότητές της»

ΘΕΜΑ Β2

α. Σχολικό βιβλίο σελ. 120 «Η επικράτηση των Ελλήνων στον πόλεμο ... της Μέσης Ανατολής»

β. Σχολικό βιβλίο σελ.121 «Η σημασία της ένοπλης ελληνογερμανικής σύρραξης ... του ρωσικού χειμώνα»

ΘΕΜΑ Γ1

[Σχολικό Βιβλίο, σελ 31-32 « Η νέα χώρα της Ευρώπης...ευσεβή εθνική ευχή»]

Η Ελληνική Επανάσταση ολοκληρώθηκε τυπικά με την υπογραφή του Πρωτοκόλλου της Ανεξαρτησίας που υπεγράφη στο Λονδίνο στις 22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830. Σύμφωνα με αυτό καθορίστηκαν α. η εθνική ανεξαρτησία, β. η εδαφική έκταση, γ. η μορφή του πολιτεύματος του υπό ίδρυση Ελληνικού Κράτους. Το Πρωτόκολλο αυτό σηματοδοτεί την επίσημη ύπαρξη του Ελληνικού Κράτους στη διεθνή κοινωνία, πραγματοποιώντας μια κρίσιμη καμπή στην Ελληνική Ιστορία.

Ειδικότερα:

α. Η εθνική ανεξαρτησία, σύμφωνα με το παράθεμα καθοριζόταν από το
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ «ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2013

άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου («Η Ελλάς θέλει σχηματίσει... εις εντελή ανεξαρτησίαν»). Ενώ οι Έλληνες έβλεπαν αυτό το άρθρο ως την απαρχή του ελεύθερου πολιτικού βίου του Έθνους, οι Δυνάμεις έβλεπαν στο πρωτόκολλο αυτό την οριστική διευθέτηση του ενοχλητικού ελληνικού ζητήματος.

β. Η εδαφική έκταση καθοριζόταν από το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου («Η διοριστική γραμμή των συνόρων της Ελλάδος... έως τον κόλπον του Ζητουνίου»). Η Ελλάδα περιορίστηκε στη νότια ελληνική χερσόνησο και περιλάμβανε τη Στερεά Ελλάδα, την Πελοπόννησο και τις Κυκλάδες. Εκτός του ελληνικού κράτους έμειναν η Κρήτη, τα αγγλοκρατούμενα Επτάνησα, τα νησιά του βορειοανατολικού Αιγαίου, η Θεσσαλία, η Ήπειρος, η Μακεδονία και η Θράκη. Επίσης έμειναν εκτός του ελληνικού κράτους οι ακμαίες ελληνικές κοινότητες στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές και ασιατικές κτήσεις του Οθωμανού σουλτάνου.

γ. Η νέα χώρα της Ευρώπης δεν ήταν εύκολο να αποκτήσει, εν όψει της πολιτικής κατάστασης του τόπου και της διεθνούς συγκυρίας, πολίτευμα δημοκρατικό. Από το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου ορίστηκε ότι «η ελληνική κυβέρνηση θέλει είναι μοναρχική και κληρονομική κατά τάξιν πρωτοτοκίας». Αναφερόταν επίσης ότι ένας μονάρχης θα φέρει τον τίτλο του «Ηγεμόνα Κυριάρχη» της Ελλάδος. Οι τρεις μεγάλες δυνάμεις προικοδότησαν την Ελλάδα με αυτό το μοναρχικό πολίτευμα, καθώς είχαν μεγάλα συμφέροντα στην Εγγύς Ανατολή. Το καθεστώς αυτό της εγγύησης από την Αγγλία, τη Γαλλία και τη Ρωσία ισοδυναμούσε με υψηλή εποπτεία της χώρας και του μέλλοντός της από αυτές και επέτρεπε παρεμβάσεις στην άσκηση της εθνικής της πολιτικής. Η υψηλή εποπτεία της χώρας από τις μεγάλες δυνάμεις διαφαίνεται στο άρθρο 8 («Εκάστη των τριών Αυλών φυλάττει... θέλουν συνταχθή χωριστά»).

ΘΕΜΑ Δ1

Σχολικό Βιβλίο σελ.98-99 **Η οικονομική και κοινωνική συγκυρία.** «Η εξέλιξη των σχέσεων...δημοκρατικές»

Η εξέλιξη των σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών της διεθνούς κοινωνίας, ιδιαίτερα στον ευαίσθητο χώρο της Ευρώπης, δεν ήταν ανεξάρτητη από την αντίστοιχη διαμόρφωση των όρων της οικονομικής και, κατ' επέκταση, της κοινωνικής ζωής.

Παρά τις δυσκολίες, που ήταν εύλογο να προκαλέσει η μετάβαση από την οικονομία του πολέμου σε αυτήν της ειρήνης, η πρώτη μεταπολεμική δεκαετία σφραγίζεται από την επίτευξη μιας αισθητής οικονομικής ανάκαμψης. Αν και διαφορετική κατά χώρες και παραγωγικούς τομείς, η

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2013

βιομηχανική παραγωγή αυξανόταν κατά 50% στην ευρύτερη έκταση της Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Ειδικότερα σε σχέση με την οικονομική ανάκαμψη και τις συνέπειές της στοιχεία συμπληρωματικά αντλούμε και από το α' ιστορικό απόσπασμα.

Ειδικότερα :

- Η ευημερία της δεκαετίας του 1920 σχετίζεται άμεσα με την υπερπαραγωγή και την υπερκατανάλωση υλικών αγαθών που παρατηρήθηκε μετά το τέλος του Μεγάλου Πολέμου. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι άνθρωποι που αγόραζαν μεγάλης αξίας αγαθά π.χ. αυτοκίνητα
- Η επικράτηση της δωρης εργασίας ευνόησε την ύπαρξη ελεύθερου χρόνου στη ζωή των ανθρώπων. Μία από τις συνέπειες ήταν η αύξηση του αριθμού των παραθεριστών στα θέρετρα.
- Δίνεται έμφαση στον αθλητισμό κάτι που αποδεικνύεται από την ανάπτυξη του επαγγελματικού μπέιζ-μπολ και του ποδοσφαίρου στα κολέγια των ΗΠΑ

Στη συνέχεια συμπληρώνουμε από το σχολικό βιβλίο την παράγραφο: «Παράλληλα ωστόσο εκδηλώνονταν και οι αρνητικοί κραδασμοί που προκαλούσαν...δημοκρατικές»

Μέσα από το δεύτερο παράθεμα προκύπτουν πρόσθετες πληροφορίες για τις δυσχέρειες που αντιμετώπιζαν πολλές χώρες κατά την περίοδο του μεσοπολέμου. Έτσι:

- Οι αγροτικές κατά βάση χώρες αντιμετωπίζουν πρόσθετα προβλήματα λόγω της συσσώρευσης αποθεμάτων και της πτώσης των τιμών των αγροτικών προϊόντων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι περιπτώσεις της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης όπου λόγω του αμερικανικού ανταγωνισμού περιορίστηκαν οι εισαγωγές στο 10%. Από την άλλη στη Γαλλία ο αγροτικός κόσμος δύσκολα συναγωνιζόταν στα ξένα προϊόντα. Ανάλογα και στη Γερμανία παρατηρείται το φαινόμενο οι αγρότες να υποθηκεύουν τη γη τους και να «καταχρεώνονται» για να μπορέσουν να επιβιώσουν.

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ
«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Μ. – ΧΟΝΔΡΟΥ Α.